

Water Wise Societies

impact innovation

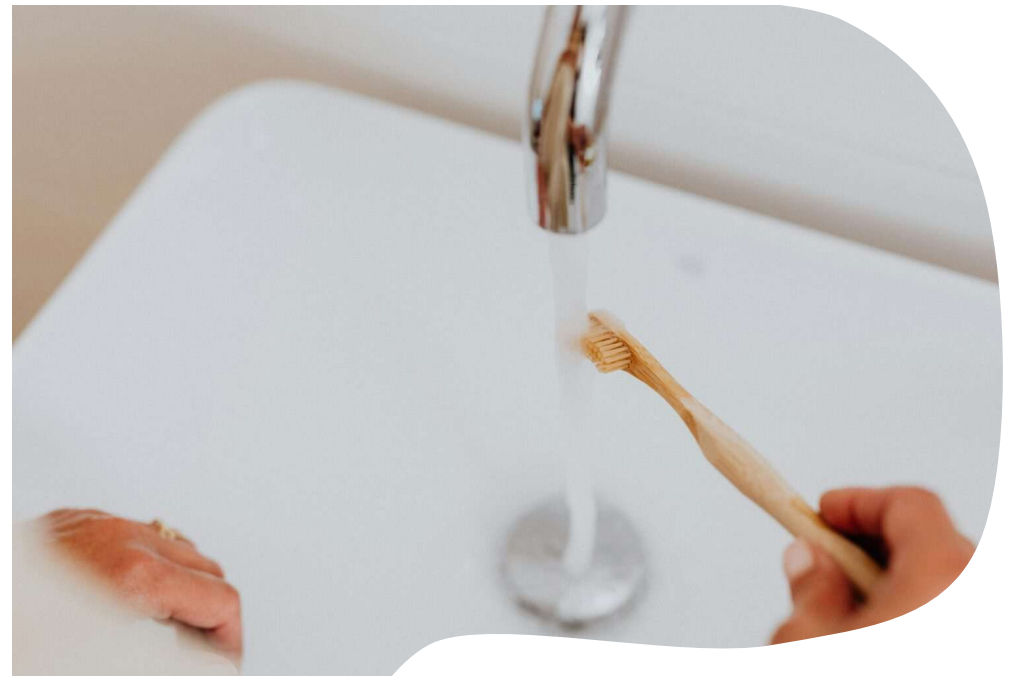
Informationsmöte: Omställningslabb för hållbart vatten för alla

2025-04-25

Välkomna!

Är ni en grupp aktörer inom området "från källa till kust", som i samverkan vill bidra till Hållbart vatten för alla 2050?

Då är den här utlysningen förhoppningsvis intressant för er!

Dagens agenda - tre block

1

Om utlysningen

2

**Bakgrund &
Water Wise Societies**

3

**Praktisk
information**

Dagens agenda

1

Om utlysningen

2

**Bakgrund &
Water Wise Societies**

3

**Praktisk
information**

Vad kan ni söka för?

Att i samverkan

utforska, testa och skala lösningar

som bidrar till ett eller flera av Water Wise Societies uppdrag, samt att

utveckla sig till ett etablerat

omställningslabb som kan leva vidare.

Vem kan söka?

Aktörer i systemet "från källa till kust".

Relevanta aktörer kan komma från offentlig sektor, näringsliv, forskningsorganisationer, institut och civilsamhälle.

Aktörsgruppen ska innehålla minst tre parter varav minst en behovsägare. Koordinator ska vara en behovsägare.

Både nya och befintliga grupperingar kan söka.

Vilka aktiviteter vill vi finansiera?

- Koordinera och driva projektet
- Föra nyskapande idéer och lösningar närmare implementering
 - Minst 60% av kostnaderna
- Utveckla ett etablerat omställningslabb för en geografisk eller tematisk utmaning
 - Minst 30% av kostnaderna

Utgå från era förutsättningar och situation

Ramar för projekt

- Beviljade projekt finansieras med maximalt **13 500 000 kronor i bidrag**
- Stödnivå: maximalt **75%**
- Projektid: maximalt **36 månader**
- Ni behöver vara **minst 3 projektparter**
 - Aktörer kan också engageras i projekt som underleverantör eller referensgruppsmedlem eller liknande
- Total budget: ca. **80 miljoner kronor**

Omställningslabb som finansieras ska

- Utgå från och bidra till ett eller flera av Water Wise Societies tio uppdrag
- Genomförs i samarbete
- Byggas utifrån ett systemperspektiv
- Skapa ett gemensamt kontext
- Vara relevanta i ett svenskt sammanhang

Fortsatt finansiering kommer vara möjlig att söka för att vidareutveckla projekt och genomföra ytterligare aktiviteter.

Tider

- Stängning: 3 september 2025 kl. 14.00
- Beslut: prel. 5 november 2025
- Projektstart: 5 – 30 november 2025

Dagens agenda

1

Om utlysningen

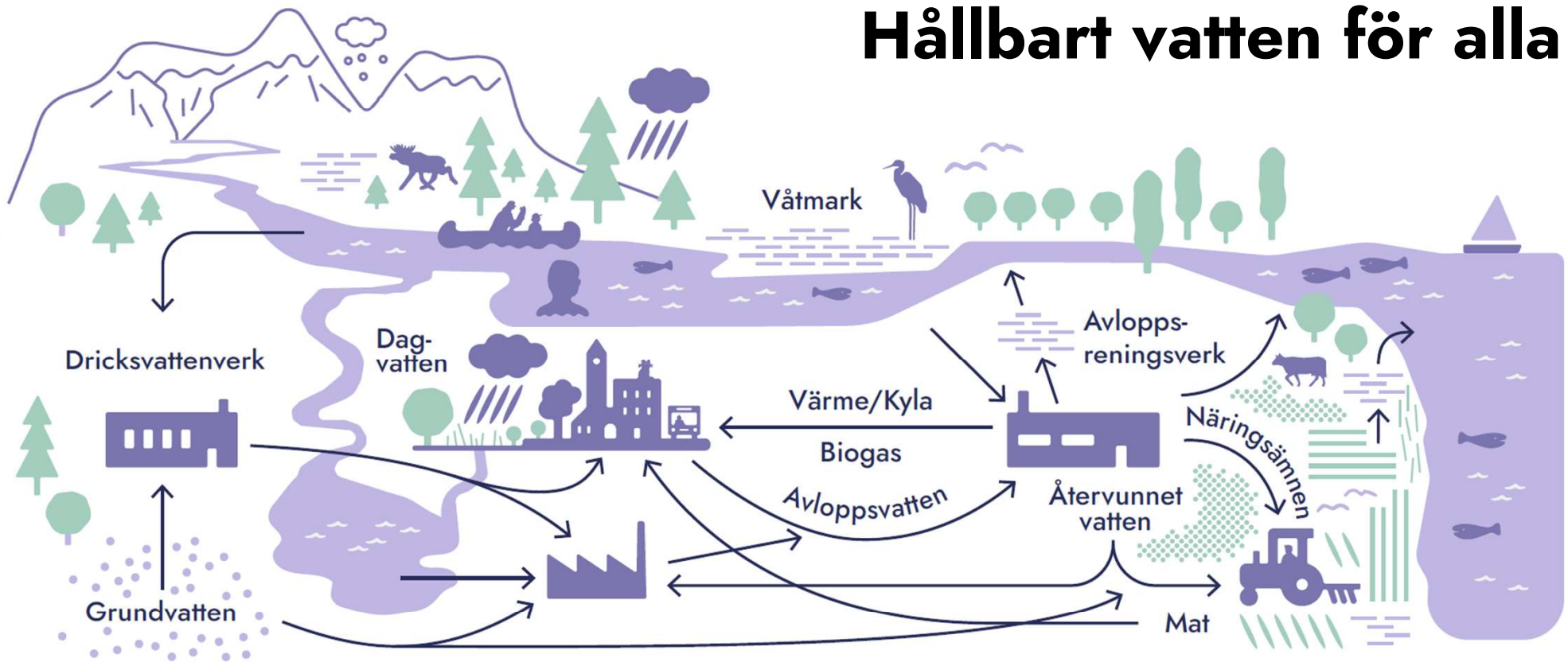
2

**Bakgrund &
Water Wise Societies**

3

**Praktisk
information**

Hållbart vatten för alla

Vad menar vi med hållbart vatten för alla?

Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället

Klok vattenanvändning

Välmående sjöar, vattendrag & grundvatten

Hållbart vatten för alla 2050

Resilient försörjning och hantering av vatten i samhället

- Trygga försörjning och hantering av vatten
- Säkerställa god dricksvattenkvalitet
- Anpassa samhället mot översvämning och torka
- Bygga och förvalta samhället i samklang med vattnen

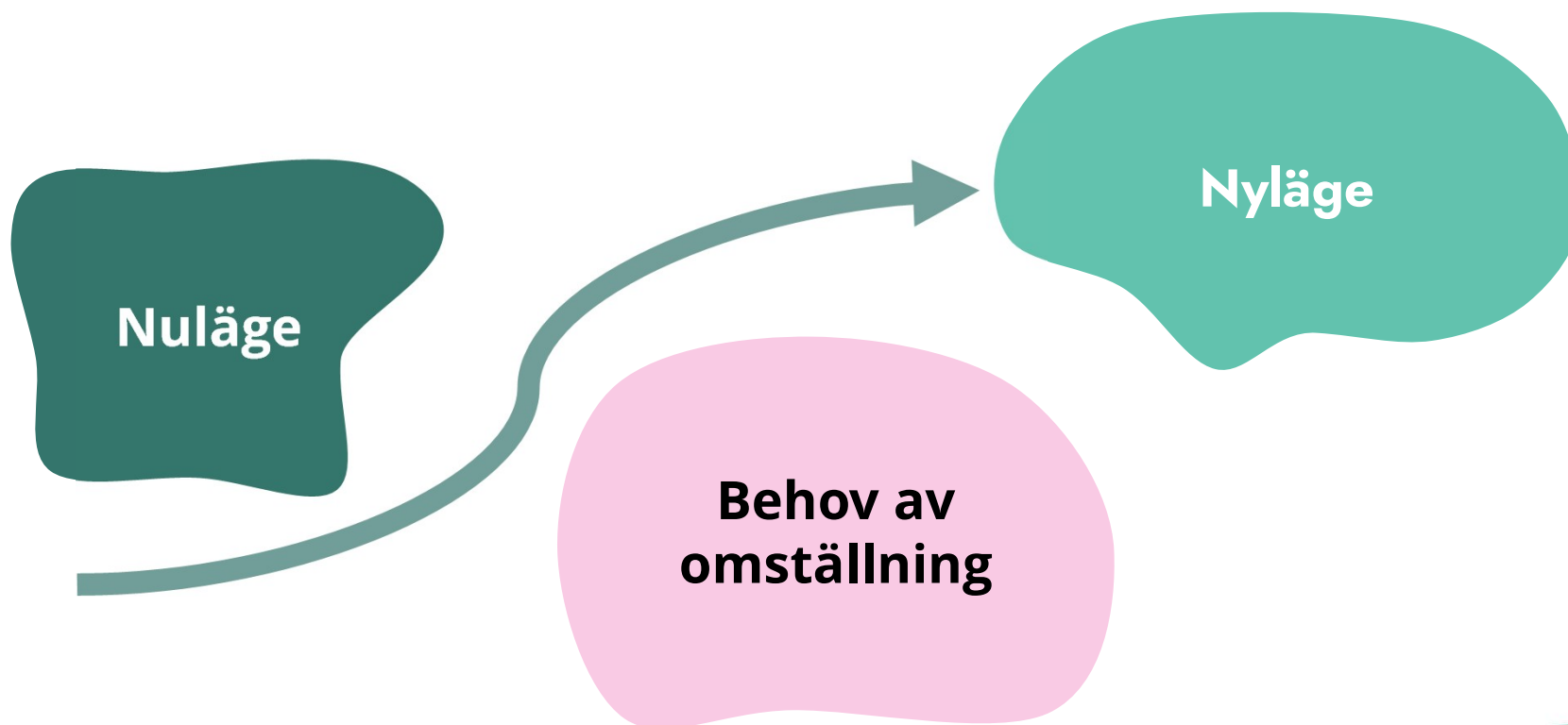
Klok vattenanvändning

- Hållbara vattenuttag
- Minska vattenanvändning och läckage
- Återvinn och återanvänd vatten och dess resurser

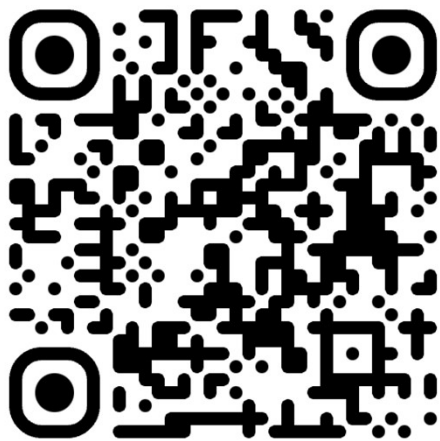
Välmående sjöar, vattendrag & grundvatten

- Minska negativ påverkan på vattenekosystem
- Förebygg och minska spridning av farliga ämnen
- Minska övergödning i sjöar och vattendrag

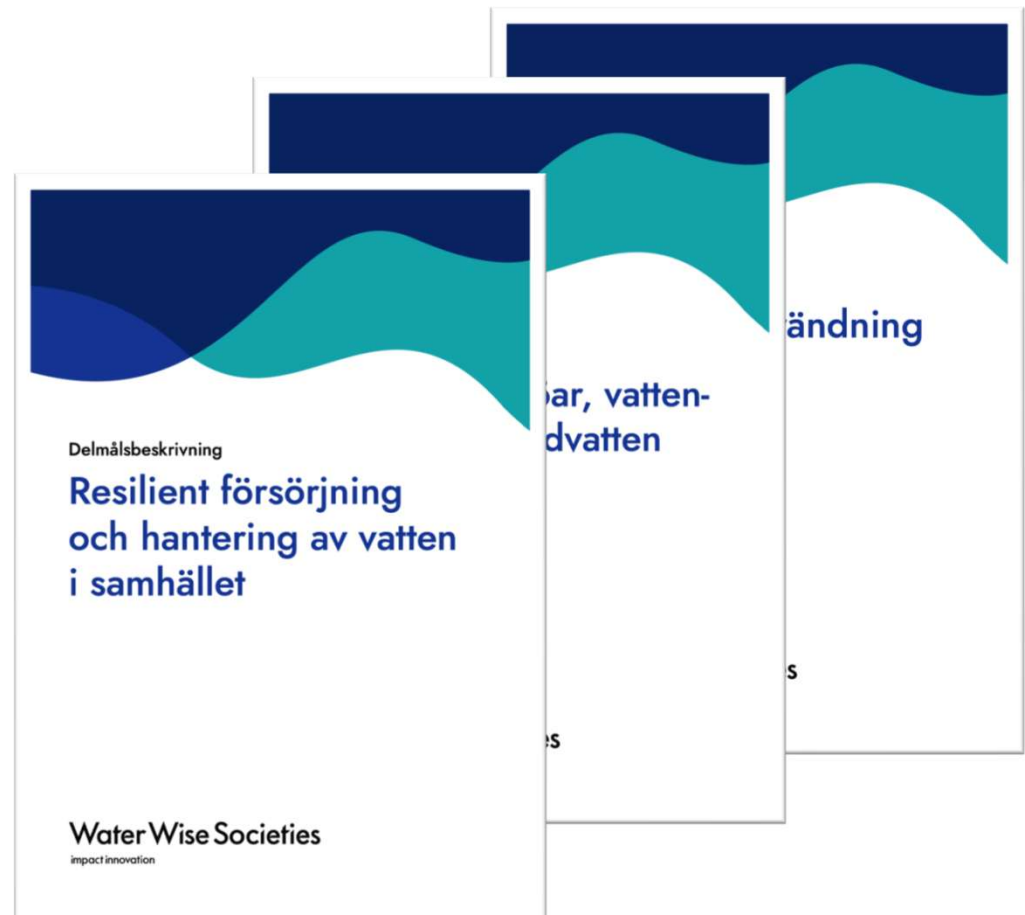
Uppdragen sätter riktningen

Uppdrag

<https://waterwisesocieties.se/delmal/>

Water Wise Societies
impact innovation

Vad är ett omställningslabb?

- Grupp av aktörer som gemensamt driver omställning kopplat till uppdragen – bygger ett "kluster"
- Utforskar, utvecklar, testar och skalar upp nyskapande idéer och lösningar för att demonstrera omställning inom utmaningen
- Tematisk eller geografisk utmaning

Syfte och mål

- Syftet är att skapa ett **gemensamt sammanhang** där aktörer från olika sektorer kan **samarbeta** för att lösa komplexa vattenrelaterade utmaningar.
- Omställningslabben syftar till att **anta ett systemperspektiv, bygga kapacitet** för att förstå systemet, identifiera hinder och möjligheter, **koordinera aktiviteter** samt **samverka och etablera sammanhang för experimenterande och lärande**.
- Ett viktigt mål är att **påskynda utvecklingen av systeminnovation** för att nå Water Wise Societies delmål.

Systemperspektiv

- Omställningslabben arbetar utifrån ett **systemperspektiv**, vilket innebär att se **helheten och inbördes kopplingar** mellan olika faktorer
- Det handlar om att förstå hur **tekniska, ekonomiska, sociala och ekologiska faktorer förändras och samverkar**
- Water Wise Societies beaktar **fem förändringsdimensioner** för systeminnovation: teknik, infrastruktur, pengar och värde, policy och styrning samt acceptans och beteendeförändringar

1. Missionen, hållbart vatten för alla 2050

2. Nuläge

3. Omställningszon

4. Det nya läget (Hållbart vatten för alla 2050)

Dominans

A. Rådande system;
förutsättningar
manifesterar nuläget

B. Möjliggörare;
starka
transformations-
processer

C. Möjligheter i rådande
system som kan skalas
på vägen till det nya
läget

Källa Sharp 2016

Nuvarande system

6. Uppdrag

Välmående sjöar, vattendrag och grundvatten
Klok vattenanvändning
Vattenresilienta samhällen ,

Omställningszon

Framtida system

Tid

5. Delmål

Välmående
sjöar,
vattendrag
och
grundvatten

Resilient
försörjning och
hantering av
vatten i
samhället

Klok vatten-
användning

*En enskild innovation
leder sällan till stora
förändringar!*

A. Rådande system;
förutsättningar
manifesterar nuläget

B. Möjliggörare; starka
transformations-
processer

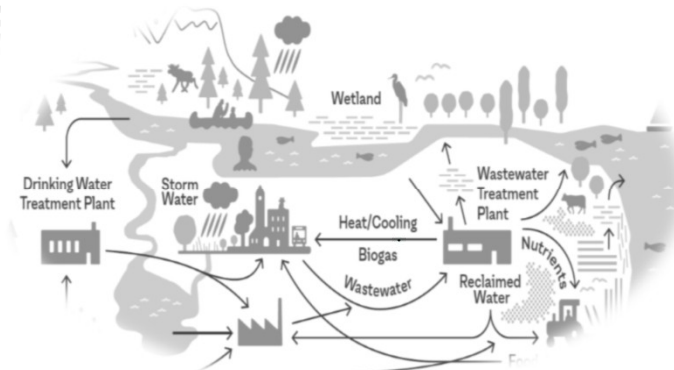
**C. Möjligheter i rådande
system som kan skalas
på vägen till det nya läget**

Innovationer

Källa Sharp 2016

3. Omställningszon

4. Det nya läget (Hållbart vatten för alla 2050)

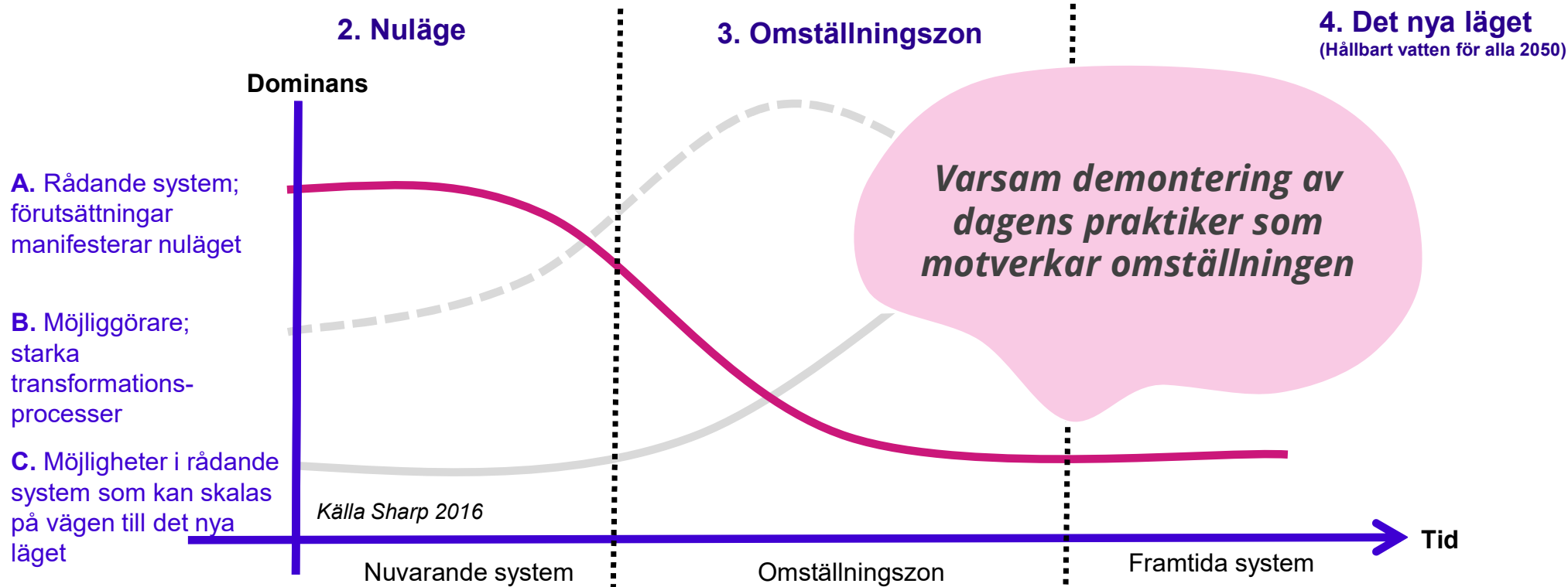

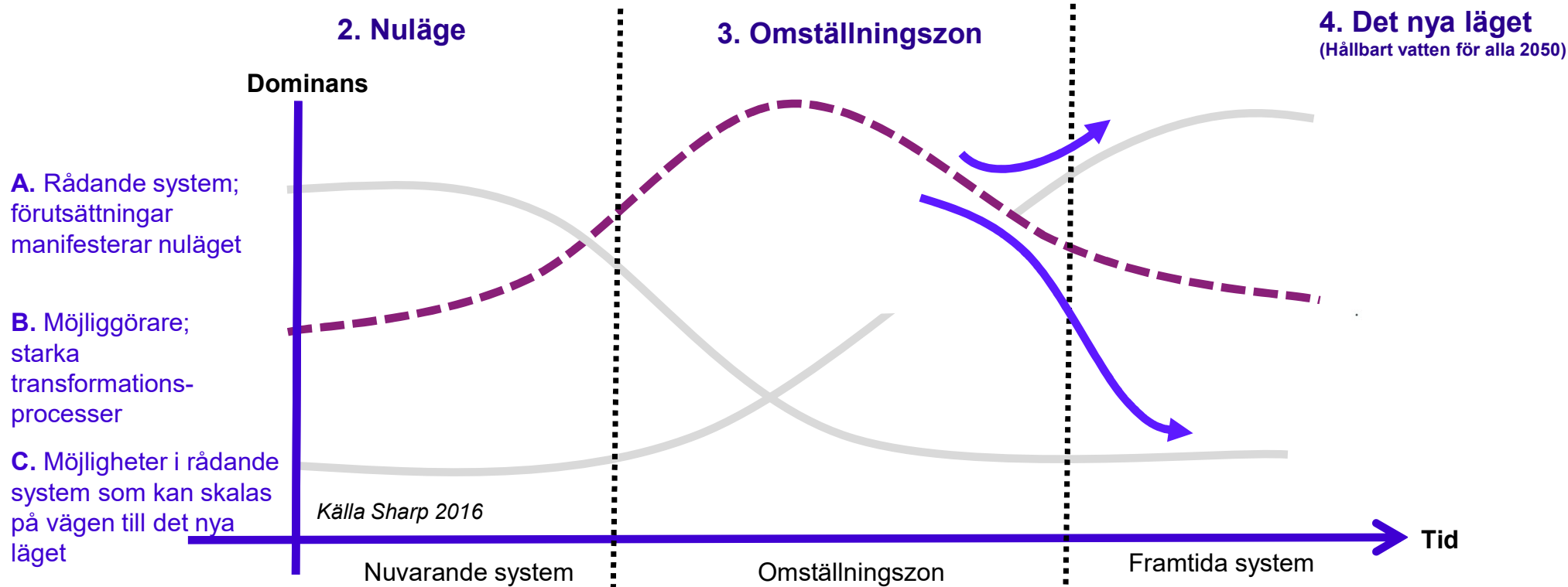
Nuvarande system

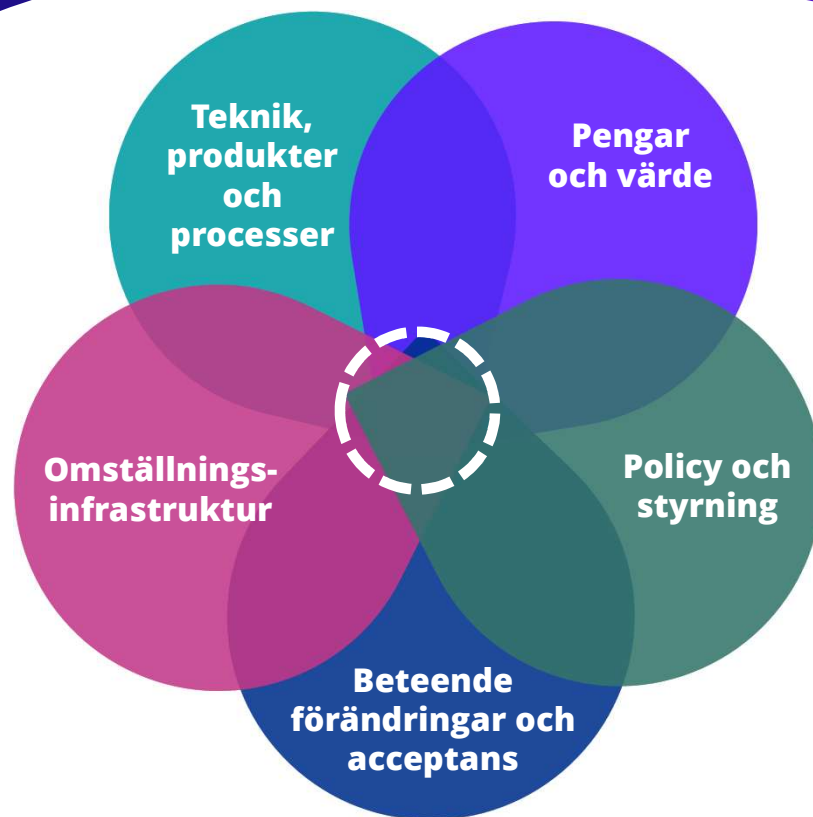
Omställningszon

Framtida system

Tid

Öka utrymmet för omställning

Teknik, produkter och processer

Teknik,
produkter
och
processer

- Förändring av **Hårda saker**

Ur uppdragen:

- Robusta modulära och flexibla system för beredning, distribution och rening av vatten
- Metoder för riskbedömningar inom tillrinningsområden, tekniker och sensorer
- [teknik] för tidig upptäckt och varning vid föroreningspåverkan i vattentäkt och distributionsnät

Pengar och värde

Pengar och
värde

- Förändring av saker som kostar pengar och vi anser ger oss värde

Ur uppdragen:

- Finansierings- och affärsmodeller för samfinansiering av åtgärder mellan olika aktörer inom privata och offentliga sektorn
- Transferering av medel över geografiska områden och över tid för exempelvis preventiva åtgärder behöver möjliggöras
- Affärsmodeller behöver utvecklas som fördelar ansvar, kostnader och nyttor för att sälja och köpa vatten av annan kvalitet än dricksvatten

Policy och styrning

Policy och
styrning

- Förändring av Saker som styr och sätter ramar

Ur uppdragen:

- Anpassning och förnyelse av lagar, regler och policys för att underlätta för kris- och beredskapshantering för att säkra vattenförsörjningen
- Kriterier behöver tas fram för riskbedömning av vilken [vatten-]kvalitet som är säker till vilken användning.
- Lagstiftning som ställer krav vid utveckling av produkter, industriell och samhällelig användning och vid hantering och utsläpp av farliga ämnen

Beteendeförändringar och acceptans

- Förändring av saker som får oss att ändra vårt beteende och som får oss att agera och tycka annorlunda (acceptans).

**Beteende
förändringar
och acceptans**

Ur uppdragen:

- Det behövs beteendeförändringar för bättre användning och omhändertagande av farliga ämnen
- Vattenanvändningen behöver minskas genom ökad medvetenhet hos användare om vattnets värde
- En ökad acceptans och beteendeförändringar behövs som [...] möjliggör att vatten av olika kvalitet kommer till användning hos både hushåll och industrier

Omställningsinfrastruktur

Omställnings-
infrastruktur

- Förändring av utrymmet för transformation så att aktörer får så stort utrymme som möjligt för att genomföra uppdrag och ta oss från nuläget till det nya läget.

Ur uppdragen:

- Kunskap behöver utvecklas för att förstå, bedöma vattenkvalitet och kapacitet för att upprätthålla hållbara vattenuttag i lokal och regional skala
- Det behövs en stärkt samarbetsförmåga och tydligare definierade överenskommelser mellan industrier, kommuner och andra aktörer för att optimera vattenanvändningen.
Ur annat uppdrag: [...] genom exempelvis transdisciplinära planeringsteam
- Tillräcklig kapacitet hos behovsägarna för att möjliggöra deltagande i innovationsarbetet
- Mjuk infrastruktur för hantering av data lokalt, nationellt och inom EU

Basaktiviteter

- Formera ett omställningsteam
- Mobilisera aktörer
- Leda och driva arbetet med resursmobilisering
- Hantera portföljen av innovationsprojekt
- Utveckla en strategi för framtida uppskalning
- Sprida fungerande lösningar

Omställningsaktiviteter

- Utveckling, utforskande och testning av nyskapande idéer och lösningar.
- Demonstration och uppskalning av lovande lösningar.
- Varsam demontering av lösningar som motverkar önskad omställning.
- Omvärldsbevakning och framsyn för att identifiera framtida utmaningar och möjligheter.
- Dialog och samskapande för att utveckla gemensamma visioner och strategier.

Förmågor och kapacitet

- Samla aktörer kring en gemensam agenda och skapa förutsättningar för gemensamma åtaganden bland deltagande aktörer
- Etablera och utveckla effektiv samverkan och samskapande inom omställningslabbet, inklusive metoder för att bygga gemensamt språk och delad förståelse
- Förhålla sig till komplexa system, se helheten och identifiera relevanta samband
- Utmana rådande strukturer (normer, arbetssätt affärsmodeller, regelverk etc.)
- Främja gemensamt lärande och experimenterande, inklusive utvecklingen av systemtänkande och integration av kunskap och erfarenheter
- *urval, se bilaga till utlysningstexten och ansökningsmallen*

Olika utgångspunkter

- Vi välkomnar både nya och befintliga grupper att söka
 - Viktigt att särskilja vad som är nytt och finansieras av denna ansökan
- Om aktiviteter som aktörskarläggning, framsyn och systemanalys är gjorda kan detta beskrivas om inte beskriv hur detta planeras
- Ni behöver inte ha samlat "alla" aktörer i ansökan
 - Labbet kan växa med nya aktörer i en inre och yttre krets över tid

Aktörer i systemet "från källa till kust".

- **Behovsägare** – de som har behov av nya lösningar på samhällsutmaningen
- **Användare och mottagare** – de som berörs av lösningarna, exempelvis kunder och brukare
- **Möjliggörare** – exempelvis myndigheter och organisationer som sätter regler och standarder
- **Lösningsägare** – de som utvecklar, testar och kommersialiserar lösningar
- **Intermediärer** – aktörer som kan utföra utveckling, testning och demonstration av lösningar, som universitet, högskolor, konsulter och institut
- **Utländska aktörer** – De är välkomna att delta om:
 - En utländsk aktör kan inte vara koordinator
 - För att utländska aktörer ska kunna beviljas bidrag krävs att de har ett svenskt organisationsnummer och att kostnaderna för deltagande i projektet upparbetas i en svensk filial eller driftställe

Behovsägare som koordinator

- En organisation som har problem / utmaningar där nya lösningar krävs för omställning inom den valda utmaningen / uppdraget
- Organisationen bör ha rådighet över centrala delar av det område där omställningen ska demonstreras (inte alla)
- Exempelvis: Kommun, VA-organisation, företag / industri, vattenvårdsförbund etc. etc.
- Möjlighet till delat projektledarskap
 - Behovsägaren har huvudprojektledare
 - Annan part, exv. universitet, institut etc. har en projektledare för kompetens och resurs

Vad är ett omställningslabb?

- Grupp av aktörer som gemensamt driver omställning kopplat till uppdragen – bygger ett "kluster"
- Utforskar, utvecklar, testar och skalar upp nyskapande idéer och lösningar för att demonstrera omställning inom utmaningen
- Tematisk eller geografisk utmaning

Dagens agenda

1

Om utlysningen

2

**Bakgrund &
Water Wise Societies**

3

**Praktisk
information**

Projektplanering och formella regler

- Projekt i verkligheter vs. projekt på Vinnova
 - Formbara, rörliga
 - Inom tydliga ramar
- Varför?
 - Vi arbetar med bidrag/ statsstödsverksamhet och måste ta hänsyn till generella regelverk
 - Utöver detta finns regler på utlysningnivå.
- Konsekvens:
 - Det handlar dels om att planera och beskriva det bästa upplägg för att projektet, men även om att se till att upplägget uppfyller reglerna. Justeringar kan krävas.
 - Vi behöver förstå ert projekt utifrån era aktiviteter men även känna till vilken typ av kostnader som ni har.

Stödberättigande kostnader

Ett projekt = där det upparbetas
"stödberättigande kostnader".

Stödberättigande kostnader uppkommer:

- *Bara* under en viss fastslagen tid: här under maximalt 36 månader
- *Bara* hos aktörer som deltar som projektparter
 - Man kan även delta som underleverantör eller via deltagande i referensgrupp
- *Bara* i form av kostnader som är faktiska och verifierbara.

För mer information, se [Vinnovas allmänna villkor](#).

Kostnadsslag som kan finansieras i utlysningen

- Personal
- Utrustning, mark och byggnader
- Konsult- och licenskostnader
- Övriga direkta kostnader
- Indirekta kostnader (OH)

För mer information, se [Vinnovas guide till stödberättigande kostnader](#)

.

Stödnivå för projekt

- De stödberättigande kostnaderna i projektet finansieras via vårt bidrag och via er egen finansiering
 - Vårt bidrag: max 75% av projektets totala stödberättigande kostnader
 - Egen finansiering: "in-kind" (t.ex. arbetstid) men kan också vara reda pengar från projektparterna. Ibland går andra finansiärer också in med pengar.
- Bidrag/ totala stödberättigande kostnader = stödnivå

Stödnivå för projektparter

- Den stödnivå som vi bestämmer gäller på projektnivå.
- EUs statsstödsregler gäller för *enskilda projektparter*
 - Icke-ekonomisk verksamhet
 - Upp till 100% i stödnivå.
 - Ekonomisk verksamhet (företag)
 - Erbjuder tjänst/ produkt på marknad.
 - I denna utlysning: industriell forskning eller experimentell utveckling eller
 - stöd av mindre betydelse (de minimis-stöd)

Maximal stödnivå för företag

Aktivitet	Litet	Medel-stort	Stort
Industriell forskning	80%	75%	65%
Experimentell utveckling	60%	50%	40%
Försumbart stöd	100%, men tak finns		

Obs. Förkortat, läs på i utlysningstexten

Exempel på upplägg

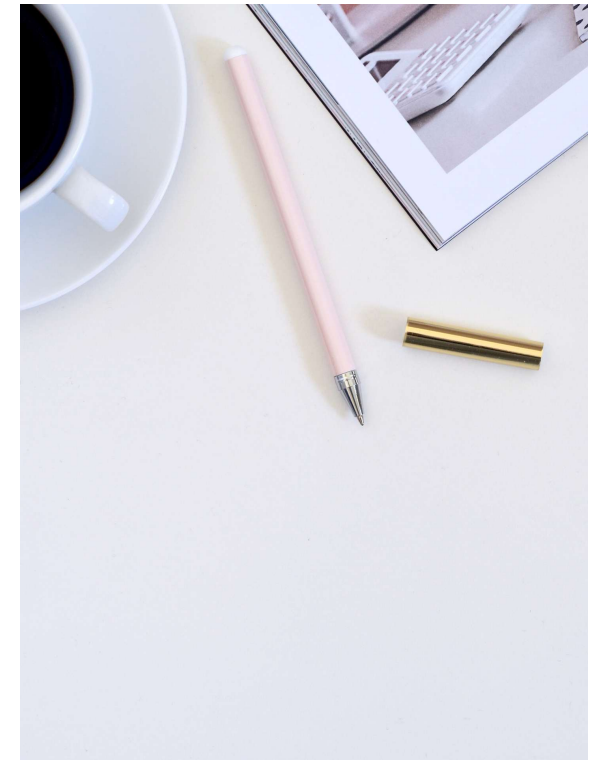
Aktör	Kostnad	Förutsättning bidrag	Stödnivå	Bidrag
Kommun	5 000 000 kr	Icke-ek. verksamhet	80%	4 000 000 kr
Universitet	3 000 000 kr	Icke-ek. verksamhet	100%	3 000 000 kr
Litet företag	2 500 000 kr	Industriell forskning	80%	2 000 000 kr
Medelstort företag	2 000 000 kr	Experimentell utveckling	50%	1 000 000 kr
Civilsamhällesorg.	2 000 000 kr	Försumbart stöd	100%	2 000 000 kr
Stort företag	1 500 000 kr	n/a	0%	0 kr
Totalt	16 000 000		75%	12 000 000

Kan kommunala VA-bolag söka bidrag som ekonomisk eller icke-ekonomisk verksamhet?

- Frågan har inte prövats juridiskt i Sverige.
- Det finns dock goda anledningar att se kommunal vattenverksamhet i Sverige som legala monopol, vilket skulle innebära att kommunala VA-bolag kan använda icke-ekonomisk verksamhet som stödgrund.
- Två förutsättningar:
 - Projekten måste utföras inom den del av verksamheten som bygger på det legala monopolet.
 - Organisationen måste skilja på kostnader, finansiering och intäkter från verksamhet som är av ekonomisk respektive icke-ekonomisk karaktär. Annars kan korssubventionering av den ekonomiska verksamheten uppstå.

Hur går det till att söka?

- Logga och fylla i en ansökan i Vinnovas e-tjänster
 - Formuläret innehåller frågor om projektet, projektparter och budget
- Ladda ner våra mallar för projektbeskrivning och CV och fyll i enligt instruktionerna (finns på utlysningens hemsida)
 - Max 15 sidor projektbeskrivning
- Börja i tid!
- **Senast kl. 14 på stängningsdagen**

Vad ingår i ansökan

En ansökan består av:

1. Information som läggs in i Vinnovas e-tjänster
2. Bilaga Projektbeskrivning, maximalt 15 sidor
3. Bilaga CVn, 1 sida per nyckelperson
4. Vid behov: intyg om försumbart stöd

Om en ansökan innehåller bilagor utöver detta ska dessa inte läsas eller ingå i bedömningen.

Det är obligatoriskt att använda mallarna för bilagorna - de finns i utlysningens hemsida.

Tips:

Presentera projektet så att även de som inte är insatta i ert område lätt kan förstå.

Mall projektbeskrivning

Rubriker:

- Projektets bakgrund
- Omställningslabbet: önskat läge
- Aktörer i detta projekt
- Utveckling av omställningslabb
 - Utforska, utveckla, testa och skala upp nyskapande idéer och lösningar (inklusive budget och resursåtgång)
 - Utveckla sig till etablerat omställningslabb (inklusive budget och resursåtgång)
 - Budgetförklaring
- Projektorganisation och kompetens
 - Projektorganisation
 - Projektledare och andra nyckelpersoner
 - Jämställdhet

Utforska, utveckla, testa och skala upp nyskapande idéer och lösningar

Vilken eller vilka **utvecklingsresor** kommer att drivas inom projektet, det vill säga konkreta delprojekt som rör utforskning, utveckling, testning och uppskalning av nyskapande idéer och lösningar?

Namnge utvecklingsresorna och beskriv sedan **en i taget** med utgångspunkt från de konkreta behov som ni berättade om tidigare under avsnitt "Projektets utgångspunkt".

I beskrivningen bör ingå: Vilken möjlig idé eller lösning vill ni arbeta med och varför (hur bidrar den till ett eller flera av Water Wise Societies uppdrag)? Hur positionerar sig den idéen eller lösningen mot existerande lösningar? Vilken förflyttning krävs inom de fem systemdimensionerna (som beskrivs i utlysningstexten) för att skapa nytta? Vilka aktörer ska/bör ingå i arbetet? Finns ett internationellt perspektiv och hur ser det ut? Vilka planer eller tankar finns för hur lösningen ska skalas och förvaltas? Finns ett jämställdhetsperspektiv på idén eller lösningen och hur avser ni arbeta med det?

Beskriv även aktiviteterna i era utvecklingsresor genom att dela upp aktiviteterna i så kallade arbetspaket. Lägg in en tabell per arbetspaket.

<Aktivitet/AP nr X>	<Namn på arbetspaket>
Beskrivning av aktivitet/-er	
Period (start-slut)	
Ansvarig och övriga deltagare	
Metod/ angreppssätt (när så är relevant)	
Tänkt leverans	

Visualisera arbets- och kostnadsfördelningen per arbetspaket med en tabell. Tabellen ska visa hur många timmar och hur stor kostnad som projektet **uppskattas** behöva per aktör. Inkludera även summor per kolumn och rad. Lägg till och ta bort kolumner beroende på antal aktörer och arbetspaket.

Timmar: Kostn. (tkr):	<AP 1> Timmar: Kostn. (tkr):	<AP 2> Timmar: Kostn. (tkr):	<AP 3> Timmar: Kostn. (tkr):	<AP 4> Timmar: Kostn. (tkr):	<AP 5> Timmar: Kostn. (tkr):	Summa Timmar: Kostn. (tkr):
<Aktör 1>						
<Aktör 2>						
<Aktör 3>						

Vad händer med ansökan?

- Formaliagranskning
- Bedömning av externa experter
 - I konkurrens enligt utlysningens kriterier
- Intervjuer kan bli aktuella
 - 16, 17 och 20 oktober (inbjudan en vecka innan)
- Beredning och beslut
 - I detta ingår en samlad bedömning av den organisatoriska och finansiella statusen hos de som rekommenderas att få finansiering. Vi använder oss bl.a. av information som vi får från kreditupplysningar.
- Beslut skickas ut

Bedömningskriterier

Potential

- Omställningslabbetts potentiella bidrag till ett eller flera av Water Wise Societies uppdrag.
- Potentialen hos de nyskapande idéer och lösningar som ska utforskas, utvecklas, testas eller skalas att bidra till ett eller flera av Water Wise Societies uppdrag.
- Positionering mot redan existerande lösningar och satsningar.
- Utmana rådande strukturer, exempelvis normer, arbetssätt, beteenden, affärsmodeller och regelverk
- Trovärdigheten i det internationella perspektivet
- Jämställdhetsperspektiv på innovativa idéer och lösningar

Aktörer

- Projektet leds av en behovsägare och gruppen inkluderar de organisationer som behövs för att utveckla ett framgångsrikt omställningslabb.
- Projektparterna har trovärdighet och förmåga att mobilisera en ändamålsenlig och gränsöverskridande aktörsgrupp med god förankring
- Projektledaren och andra nyckelpersoners kompetens och förmåga, inklusive mandat
- Teamets könsfördelning samt hur väl makt och inflytande fördelas mellan kvinnor och män.

Genomförbarhet

- Trovärdig projektplan och budget, aktiviteterna är kopplade till projektmål, önskade resultat och långsiktiga effekter.
- Engagemang och grad av samverkan.
- Aktiviteter som syftar till att åstadkomma förflyttning inom flera systemdimensioner.
- Hantering av potentiella målkonflikter är integrerade i projektplanen.
- Ändamålsenlig plan för spridning och nyttiggörande.
- Aspekter som rör jämställdhet är integrerade i projektplanen.

Obs. Förkortat, läs på i utlysningstexten

Tips!

- Fyll i information i Vinnovas e-tjänster i god tid (samtidigt som du jobbar med mallen projektbeskrivning)
 - **Obs! Utlysningen stänger kl. 14**
- Följ instruktionerna i utlysningstexten noga.
- Titta på bedömningskriterierna!
- Om ni bedriver ekonomisk verksamhet, kolla statsstödsreglerna!
- **Viktigt:** ha tid för signering av ansökan!

Information framöver

→ Fördjupat lärande

- 16 maj kl. 13 - 16. Digitalt möte, anmälan [här](#).

→ Prata med programkontoret

- Vägledningsmöten kan bokas mellan den 5 maj - 19 juni.
Digitala möten, anmälan [här](#).

→ Fråga Vinnova

- Webbinarium formalia och regler den 20 augusti

Nina Widmark

Utlysningens ansvarig Vinnova
nina.widmark@vinnova.se

Svante Guterstam

Utlysningens frågor
svante.guterstam@formas.se

Magnus Arnell

Water Wise Societies: Utlysningens
bakgrund och önskade effekter
magnus.arnell@ri.se
+46 10 516 63 33

Fredrik Norefjäll

Water Wise Societies: Utlysningens
bakgrund och önskade effekter
fredric.norefjall@ri.se
+46 10 516 57 80

Teknisk support

helpdesk@vinnova.se

Spännande saker att hålla utkik efter

- Utlysningar
- Nyhetsbrev
- LinkedIn

Water Wise Societies

impact innovation